

Mong mà không vui

Tác Giả: Bùi Tráng Liöu
Thứ Ba, 05 Tháng 1 Năm 2010 13:40

Tá mät thäi gian nay, báo chí tháng đäng nhäng thäng in vä sä thành đät cäa ngäi (gäc) Viät Nam ä näc ngoài.

Sä thành đät này ä nhäi u länh väc. Tôi đäc biät chú ý täi länh väc giáo đäc đäo täo, nghiän cäu khoa häc, là länh väc nghä cũ cäa tôi. Chäc vä län cũng có, giäi thäng khoa häc to nhä cũng có, häc hành thành công cũng có, càng ngày càng nhiäu. Vì väy mà tôi mäng : mäng cho các đäng sä, mà cũng mäng vì nhän xét räng ngäi gäc Viät Nam cũng có thä thành công « nhäi ai ».

Nhäng tôi läi không vui, vì nghĩ täi gäc cäa vän đä, qua tích « Quät chua », thäi Chiän quäc bên Tàu (1) – mà tôi đã nhäc đi nhäc läi nhäi u län, thí dä nhä trong cuän sách « Chung quanh viäc Häc » cäa tôi, nxb Thanh Niên, 2004, cũng có trên trang mäng cäa tôi <http://www.buitronglieu.net>:

Án Tä näc Tä, đi sä sang näc Sä. Vua Sä muän làm nhäc, sai lính giä träi ngäi mang đän träc tiäc ; lính thäa räng đó là ngäi Tä ngä cä Sä, vì ăn träm nên bä bät. Vua Sä bäo Án Tä : « Ngäi Tä hay träm cäp läm nhä ». Án Tä đäng đäy thäa räng: « Quät ät Hoài Nam là quät ngät, đem sang giäng ä Hoài Bäc thì thành quät chua; ngäi Tä ä Tä thì läng thiän, sang Sä

Mong mà không vui

Tác Giả: Bùi Tráng Liáu

Thứ Ba, 05 Tháng 1 Năm 2010 13:40

thì thành trám cáp, thá là tái thuá thá mà bián ra ». Vua Sá đành khen Án Tá là ngá i có tài đái đáp, vua Sá đánh đùa đánh nhác, mà chính vua Sá lái bá thua trong cuác đáu lý này.

Suy ráng câu trá lái cáa Án Tá, thì hiáu ráng : trái vái lý luán cáa tá táng ká thá cháng tác, ván đá kháng cánh/máoi tráng mái là quan tráng, chá ván đá giáng nái, huyát tháng, màu da, thám chí có ngá i náu chuyán... di truyán (« gien »), là thá yáu. Váy thì ngá i Viát Nam, khi á trong nác, viác hác và viác làm khi vào đái, không/cháa đát, mà khi ra nác ngoài thì lái thành công, phái cháng cũng là do viác tá chác giáo dác đào táo và cách sá đáng ngá i cáa xá sáng ngá i ta tát hán, chá đáu chá do tài cáa ngá i Viát Nam!

Trá lái chuyán máng. Tôi máng vì – (lái trá mát sá tráng háp cá biát) – tháy sá thành đát càng ngày càng nhiáu cáa máy thá há trá là có thát, khác vái máy thá há trác, phán thì do đáu kián bán thân, phán thì do luát lá nái đánh cá trác kia chát chá kháp kín hán (2). Hình nhá sá tiám xáng, ngá nhán, khoe má, thành tích áo, tuy ván tán tái, nháng có giám phán nào (3).

Nháng tôi ván không vui vì : Hác nhá, sáng nhá, làm viác nhá; đáu có phái hoàn toàn tá mình, táng ngá i mình, táng nác mình; váy thì sao lái « gáy » (4) đá thá ? Đáng sá « gáy » cháa đá, mát sá báo, truyán thông, lái phá háa « gáy » thêm!

Lái đán chuyán Án Tá (mà tôi đã có đáp nhác nhiáu lán, thí đánh bài “Ván váo” đáng trong báo Đoàn Kát, sá 405, 1988, cũng có trong cuán sách «Tá sá » cáa tôi, nxb Đái hác Quác gia Hà Nái 2005, cũng có trên trang máng cáa tôi <http://www.buitrong.lieu.net>):

Án Tá làm táng quác nác Tá, có ngá i đánh xe rát tá đác. Váng ngá i đánh xe xin bá ra đi, không chung sáng náa. Cháng ngá c nhiên hái tái sao. Ngá i vá trá lái ráng: “Quan táng quác [Án Tá] quyán cao chác tráng, danh tiáng láy láng, thân hình thì nhá bé, thái đá thì khiêm tán; còn anh thì cao lán vám vá, làm ngá i háu đánh xe, mà luôn luôn ván váo; tôi tháy xáu há, nên xin đi, không á chung náa”. Ngá i cháng biát thán, tá đá nén mình. Án Tá hái biát chuyán, cho là ngá i biát phác thián, cát nhác lên làm quan đái phu...

Thuá đá, khi nhác lái chuyán này (5), tôi có luán nhá sau:

Trong bà con ta ngày nay, có mát sá ngá i tá kiáu ráng ngá i Viát Nam mình hay, giái, thông minh, đáo đác, hán ngá i, vái lý lá ráng: (á nác ngoài) đi hác thì tháy khen ngoan, chăm, hác đác; đi làm công thì « chá » áa vì đá báo, cán cá, cháu khó; ngá i có báng cáp thì đã đát đác

Mọi người mà không vui

Tác Giả: Bùi Tráng Liáu

Thứ Ba, 05 Tháng 1 Năm 2010 13:40

vài đứa a vä thäa hành, đã ngoi lên xây dựng đäc vài cä sä làm ăn... Chao ôi, khác gì « người đánh xe »! Tôi không có ý gì về giá trị của công việc và thành tựu của bà con chúng ta, mà tôi rất trân trọng. Tôi chỉ dám chê những người vênh váo. Tôi không bàn chuyện vênh váo cá nhân (kể cá nhân chịu trách nhiệm của mình), tôi chỉ chê chuyện vênh váo tập thể. Bởi vì tập thể người Việt Nam có quy định và có khả năng có « tham vọng » chính đáng hơn: ngang với thiên hạ.

Tôi cũng không vui khi nghĩ rằng quan chức Việt Nam không thể không biết những bất cập trong xã hội nói chung, trong giáo dục đào tạo, trong khoa học, nói riêng. Đã gì thì thích mãi rồi, dù những gì ư ờ cũng còn có thể hiểu, hiểu người mà ý quan chức này đâu có kém thông minh.

Biết mà không sửa, tất nhiên có lý do. Phải chăng vì bản năng bäi nhäng gì đó, thí dụ như bản năng của những nhóm quy định là? Chính người mình, trong và ngoài nước, đã cảnh báo nhiều rồi và đã nói trong nhiều năm. Và kinh nghiệm nước khác người ta làm như thế nào, thì cũng đã quá rõ, đâu có phải là thiếu thông tin. Cho nên tôi xin đưa câu chuyện tác giả Việt Nam đưa ra thế kỷ 20 (khi luän về việc không chịu canh tân, đưa đưa näi mät näc häi thế kỷ 19): « Không hiểu tình thế ngoài quốc mà không theo [việc canh tân], lấy lý còn là lấy nhä; đã hiểu tình thế ngoài quốc mà không chịu theo, lấy lý mà là lấy to ».

Tôi là kẻ đänh cä và yên phận đã lâu ở nước ngoài, sao lại còn bàn chuyện mong hay không? Có lẽ chỉ vì:

Vẫn vậy, nhưng còn chút tình quê,

Mong sao êm đäp mà ít bä mäi vui.

Bùi Tráng Liáu,

Nguyên giáo sư đại học (Paris, Pháp)

Chú thích:

(1) Từ khoảng thế kỷ 5 trước Công nguyên đến khoảng năm 221 trước Công nguyên, khi Tần Thủy hoàng thống nhất Trung quốc.

Mong mà không vui

Tác Giả: Bùi Tráng Liáu

Thứ Ba, 05 Tháng 1 Năm 2010 13:40

(2) Láy thí dụ nác Pháp, nái tôi đánh cá. Vào khoáng nháng năm cuái tháp niên 40, đáu tháp niên 50 cáa thák 20, cuác sáng cáa đáa sá Viát kiáu á Pháp rát là các các. Ngoái tránháng con em gia đánh thát khá giá, mát sá gia đánh gái đác con đi Pháp du hác tác thuá áy, là nhá á viác đái tián. Nhá sá buôn tián này mà mát sá gia đánh ván nghèo hay đã khánh kiát, gái đác con sang Pháp hác : vì hàng tháng mái ngáoi (tháng dân) chá đác chuyán mát sá tián giái hán, có nháng nhà nghèo huy đáng cá gia đánh háng gái há tián cho nhà giàu (báng báu phiáu, mandat-poste) , rái đác trá lái và dùng cái tián lái đó mà gái cho con em mình du hác á Pháp sáng. (Tôi có ká chi tiát trong mát chú thích cáa bài « Cá nhân » <http://www.diendan.org/nhung-con-nguoi/co-nhan/>, và toàn bán trong cuán sách « Hác mát sàng khôn » cáa tôi, nxb Tri thác 2007, cũng có trên máng <http://www.buitronglieu.net>).

Thuá áy, nháng du hác sinh sáng báng cách này các các lám ; có cánh sáng chung năm, sáu ngáoi trong mát buáng trá – thuá áy á Pháp còn đáy dáy nháng khách sán cho thuê phòng ngá hàng tháng, không có nác ; vái nác và cáu tiêu chung á cáu thang ; có khi mùa rét không có sáoi – ăn uáng rát kham khá, mát tuán mái đi tám gái mát lán á các hiáu tám công cáng lúc đó còn tán tái. Nghèo đán cái mác đi thi còn có tráng háp không có đáng há đeo tay, phái mang theo trong cáp cái đáng há báo thác to báng cái bát !

Cũng có tráng háp tái vá phái giát áo phái cho káp khô đáng ngày mai còn mác, vì chá có mát cái áo, náu áo không khô thì đành mác rái đái cho nó khô trên chính thân mình. Kham khá là mát phán lý do tái sao có nhiáu ngáoi bá bánh lao, và nhiáu sinh viên Viát Nam, trong đó có tôi, trái qua nhiáu năm tháng sáng trong các sanatoriums cáa sinh viên Pháp. Vì đã phái trái qua và cháng kián nháng giai đán đó và nháng giai đán khó khăn khác, nên tôi rát thông cám vái nháng ai không gáp may trong viác hác hành và trong đáa vá xã hái ; đáng thái tôi cũng rát trân tráng vái nháng ai đã may mán thành công ; khi ngáoi ta phái sáng, ăn, á, hác trong nháng hoàn cánh nhá ká trên, thì đi thi đá đác cũng là chuyán máng rái, nói gì đán chuyán tranh đua vái ngáoi khác !

Viác làm á Pháp, ngày xáa qui đánh cũng chát chá hán. Thí dụ nháng viên giáo sá đái hác, ngoài nháng tiêu chuán báng cáp và công trình khoa hác, còn buác phái có quác tách Pháp. Nháng năm sau này, mái bá lá quác tách. Nháng huyán thoái vá mát sá ngáoi Viát Nam (cháa có đán cái báng tián sĩ nhà nác!) đác ká là đác mái làm giáo sá á đái hác có danh tiáng nháng tá chái đá vá nác, chá là chuyán ká láng nháng cáa/cho nháng ngáoi không biát.

(3) Nháng vá máo xáng vián sĩ, giáo sá đái hác – đác thuê đáy ké vài giá bài táp trong đái hác , cháa đác báng mát phá giáng viên, mà cũng tiám xáng giáo sá – tián sĩ, nái trú y khoa, giái

Mong mà không vui

Tác Giả: Bùi Tráng Liáu

Thứ Ba, 05 Tháng 1 Năm 2010 13:40

tháng háo, thành tích áo, ..., dán dán rái cũng bá lát táy, vì dá luán cũng mái ngày mát tinh hán.

(4) Tôi nhá, mát thái, « gáy » là tiáng láng, dùng theo nghĩa khoe khoang, tôn vinh quá đáng. Tôi không biát thái nay, tá này còn thông dáng không.

(5) Viát bài này, tôi cũng không vui, vì tôi không tìm đá cá mát tích Viát Nam đá minh háa ý cáa mình, mà phái mán đán tích cáa tàu